

**Edukacja i wychowanie od XIX wieku
do współczesności.
Wybrane zagadnienia w kontekście badań
historycznych i pedagogicznych**

Education and upbringing from the XIX century
to the present day.
Selected issues in the context of historical
and pedagogical research

Pod redakcją
Pawła Juśko

Alina Rynio
Lublin

ORCID:
0000-0003-4113-7620

**Specyfika profilu badań podejmowanych
w Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
Jana Pawła II**

Specificity of the research profile undertaken
in the Department of Christian Pedagogy
of the John Paul II Catholic University of Lublin

STRESZCZENIE

Autorka publikacji podejmuje analizę specyfiki badań prowadzonych w istniejącej od roku 2005 Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Zwraca uwagę na genezę jej powstania, zmieniający się skład osobowy i działalność naukowo-badawczą. Przywołuje najważniejsze publikacje byłych i obecnych pracowników katedry, jak również najbardziej znaczące konferencje naukowe. W części finalnej omawia znaczenie prowadzonych badań i formułuje wnioski płynące z opisanej specyfiki.

Słowa kluczowe:
Katedra Pedagogiki
Chrześcijańskiej KUL,
działalność
naukowo-badawcza,
specyfika pola
badawczego

SUMMARY

The author of the publication undertakes an analysis of the specificity of research conducted in the Department of Christian Pedagogy at the John Paul II Catholic University of Lublin, existing since 2005. She draws attention to the genesis of its creation, changing personal composition

Keywords:
Department
of Christian Pedagogy
of the Catholic
University of Lublin,
scientific and research
activities, specificity
of the research field

and scientific-research activities. He recalls the most important publications of former and current employees of the Chair, as well as the most significant scientific conferences. In the final part, he discusses the significance of the conducted research and formulates conclusions resulting from the described specificity.

Wprowadzenie

Mając na uwadze analizę specyfiki i profilu badań prowadzonych w istniejącej od roku 2005 Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, przywołując i aktualizując istniejące opracowania¹, zwrócić uwagę na genezę jej powstania, zmieniający się skład osobowy i działalność naukowo-badawczą. Następnie wykażę najważniejsze publikacje byłych i obecnych pracowników katedry i najbardziej znaczące konferencje naukowe. W części finalnej scharakteryzuję znaczenie prowadzonych badań i sformułuję wnioski płynące z opisanej specyfiki. Ze względu na ograniczone ramy niniejszej publikacji pominię kwestię współpracy międzynarodowej i charakterystykę działalności dydaktycznej, jak również zakres kompetencji jakie studenci studiujący pedagogikę w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w Lublinie mogą nabyć i rozwinąć korzystając z zajęć prowadzonych przez pracowników katedry i jej doktorantów.

1. Geneza i rozwój Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej

Powstanie katedry było zwińczeniem oczekiwań jakie pod adresem uprawianej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim pedagogiki wyrażali m.in.: prof. dr hab. Stefan Kunowski, o. prof. dr hab. Wojciech Feliks Bednarski, Sługa Boży Kardynał Stefan Wyszyński, prof. dr hab. Teresa Kukołowicz czy ks. dr hab. Józef Wilk. W dniu 18 listopada 2005 r. Senat Akademicki KUL kierowanie nowopowstałej katedry powierzył

¹ A. Rynio, *Katedra Pedagogiki Chrześcijańskiej*, [w:] *Pedagogika na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Historia i współczesność*, red. A. Rynio, R. Skrzyniarz, Lublin 2011, s. 92-107; *Katedra Pedagogiki Chrześcijańskiej*, [w:] *Instytut Pedagogiki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w Lublinie. Księga Jubileuszowa*, red. ks. M. Nowak, Lublin 2018, s. 117-129; zob. też: K. Braun, *Kierunki badań Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej KUL*, „Roczniki Pedagogiczne” 2018, t. 10 (46), nr 1, s. 21-37.

mojej osobie. Formalne powstanie katedry poprzedzone było 30-godzinnym wykładem z Pedagogiki Katolickiej prowadzonym najpierw przez ks. dr Antoniego Tomkiewicza z Wydziału Teologii, a od 1991 r. przeze mnie, pod nazwą „Pedagogiki Chrześcijańskiej”. Do wykładu prowadzone były dwugodzinne ćwiczenia. Nie brakowało też badań prowadzonych przez samodzielnych i młodszych pracowników Instytutu Pedagogiki KUL. W szczególności były to badania prowadzone przez A. Rynio, pracującą w Instytucie Pedagogiki od 1 października 1983 r. Będąc z wykształcenia teologiem i psychologiem od początku mojej pracy dane mi było wpisać się w życie nowo utworzonej katedry z bogatym doświadczeniem prowadzonych badań i wykładów z pedagogiki katolickiej, teologii wychowania, pedagogiki ruchów Kościoła katolickiego, wychowania młodzieży w nauczaniu Kardynała S. Wyszyńskiego, wychowania w szkole katolickiej, wychowania osoby w nauczaniu Jana Pawła II, a także teorii wychowania, psychologii ogólnej, rozwojowej, wychowawczej i społecznej.

Nie dziwi zatem, że – jako swój program – katedra obrała słowa Karola Wojtyły: *Wychowanie to twórczość o przedmiocie najbardziej osobowym. Wszystko, co z natury zawiera się w wychowywanym człowieku, stanowi tworzywo dla wychowawców, tworzywo, po które winna sięgać ich miłość*². Plan badawczy katedry od początku obejmuje szerokie spektrum problemów, na które najogólniej rzecz ujmując składa się integralne wychowanie osoby i działalność wychowawcza w inspiracji chrześcijańskiej.

Na przestrzeni minionych 14 lat w katedrze pracowało osiem osób i to głównie ich zainteresowania naukowe, jak również działalność naukowa licznych doktorantów, stały się podstawą zakresienia jej tematyki badawczej. W szeroko zarysowujący się obszar badań katedry od roku 2013 wpisuje się s. dr hab. Maria Loyola Opiela, podejmująca zagadnienie integralnej pedagogiki przedszkolnej, programów wychowania przedszkolnego, systemu wychowania bł. Edmunda Bojanowskiego; od początku obecna jest dr Dorota Bis, w sposób szczególny podejmująca znaczenie współczesnych mediów w wychowaniu chrześcijańskim; następnie dochodzą dr Anna Petkowicz, obejmująca badaniami pedeutologię oraz wychowanie chrześcijańskie metodą harcerską i dr Beata Jakimiuk, podejmująca naukową refleksję nad wartością pracy ludzkiej, doradztwem zawodowym oraz kompetencjami i kwalifikacjami. Z czasem w katedrze zyskują zatrudnienie wypromowane przeze mnie dr Małgorzata Łobacz, zajmująca się filozofią wychowania

² K. Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność*, Lublin 1982, s. 54.

w nurcie personalistycznym, jak również pracująca przez cały ten czas trwania katedry aż do obecnego roku akademickiego dr Katarzyna Braun. Prowadzi ona badania w zakresie wychowania prospołecznego, wychowania przez zaangażowanie i do zaangażowania, jak również w zakresie szeroko rozumianego wolontariatu. Najmłodszym pracownikiem katedry jest wypromowana w ramach mojego seminarium doktoranckiego w roku 2015 dr Iwona Szewczak. Pani doktor w swoim polu badawczym uwzględnia pedagogikę Wolfganga Brezinki i zajmuje się teorią wychowania oraz edukacją wielo- i międzykulturową. Aktualny skład osobowy katedry stanowią: dr hab. Alina Rynio, adiunkt z habilitacją – kierownik katedry, s. dr hab. Maria Loyola Opiela, prof. KUL i zajmująca stanowisko adiunkta dr Iwona Szewczak. Do katedry przynależą też liczni doktoranci prowadzący zajęcia. Aktualnie są to: mgr Aneta Fudali, mgr Magdalena Wójcik, mgr Michał Kotala, mgr Sławomir Olczyk, ks. mgr Andrzej Jasnos, mgr Ewelina Kurowicka, mgr Katarzyna Szymaniak, mgr Iwona Jabłońska, mgr Magdalena Duzińska, mgr Marlena Wałek.

2. Obszary badawcze podejmowane w katedrze

Zasadniczymi obszarami badań prowadzonych w obrębie katedry są trzy podstawowe poziomy zainteresowań szeroko rozumianym wychowaniem chrześcijańskim. Jest to poziom metateoretyczny, teoretyczny i praktyczny. W obszar pierwszy i drugi wpisują się badania dotyczące miejsca pedagogiki chrześcijańskiej w systemie nauk, jej związków z teologią, filozofią, antropologią, historią wychowania, pedagogiką ogólną, teorią wychowania, pedeutologią, andragogiką, pedagogiką przedszkolną, pedagogiką społeczną, pedagogiką pracy, wielokulturowością, edukacją medialną i psychologią. W tym miejscu warto zauważyć, że bogactwo chrześcijaństwa dostarczyło i dalej dostarcza ogromnego materiału badawczego, opartego na Objawieniu, Tradycji Kościoła, Magisterium Kościoła oraz na dorobku wielu pokoleń myślicieli i pedagogów chrześcijańskich. W obszar ten wpisują się również badania katedralne dotyczące przedmiotu i celów wychowania chrześcijańskiego widzianych przez pryzmat wychowania w tradycji i nauczaniu Kościoła ze szczególnym uwzględnieniem wartości osoby, dziecka, religii, moralności, myśli pedagogicznej i dziedzictwa św. Jana Pawła II, Benedykta XVI, Papieża Franciszka, Prymasa S. Wyszyńskiego, o. Jacka Woronieckiego, ks. Luigię Giussaniego, E. Bojanowskiego, S. Kunowskiego, ks. J. Wilka, W. Brezinki, chrześcijańskich

i świeckich systemów i teorii wychowania, mistrzostwa pedagogicznego, wzorów osobowych, doświadczenia, młodości, wiary, nadziei, miłości, przyjaźni, wolności, odpowiedzialności, pracy, uczestnictwa, wolontariatu, przynależności i różnorodności kultur.

Ukazując specyfikę pedagogiki chrześcijańskiej w jej warstwie teoretycznej, proces chrześcijańskiego wychowania analizowany jest również od strony praktycznej i dotyczy analizy ideału wychowawcy i wychowanca, metodyki wychowania oraz instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form tegoż wychowania w środowiskach: rodziny, szkoły, Kościoła, pedagogiki mass-mediów, grup rówieśniczych. Nie brakuje zagadnień dotyczących pedeutologii, szczególnie etosu współczesnego nauczyciela, kompetencji edukacyjnych nauczycieli, kształcenia ustawicznego, programów wychowawczych, wczesnego wychowania i programów kształcenia. Badania prowadzone w katedrze obejmują też uwarunkowania wychowania religijno-moralnego w przedszkolach, szkołach katolickich, uniwersytetach katolickich, katolickich organizacjach i ruchach religijnych z wykorzystaniem metody harcerskiej czy wolontariatu. W badaniach tych dominuje wieloaspektowe ujęcie procesu integralnego wychowania dzieci i młodzieży z wykorzystaniem dostępnych różnorodnych form, metod i środków, nie deprecjonując podmiotowości i miejsca samowychowania.

Bazując na zagadnieniach o charakterze ogólnym, w katedrze podejmowane są także zagadnienia o charakterze szczegółowym. Bogaty dorobek badawczy katedry dotyczy podmiotów wychowania, wychowawcy i nauczyciela oraz wychowanków na różnych etapach rozwoju. *Zagadnienia te – jak zauważa K. Braun – podejmowane są zarówno od strony ich potencjału, jak i wyzwania, jakie niesie ze sobą współczesny świat, trudności, z jakimi przychodzi się mierzyć wychowawcom, nauczycielom i wychowankom*³. Istotne z punktu prowadzonych rozważań wydaje się wskazanie, iż analiza podmiotów wychowania oparta jest na koncepcji człowieka zakotwiczonej w personalizmie chrześcijańskim. Komentująca kwestię kierunków badań w Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej K. Braun zauważa, że: *Wskazując ideały osobowe nauczyciela i wychowawcy, podjęta została refleksja między innymi nad potrzebą mistrzostwa (Rynio, 2014c), budowania autorytetu (Rynio, 2017), cechami osobowymi nauczycieli i wychowawców (Rynio, 2013a) oraz dojrzałością nauczycieli, warunkującą rozwój i przetrwanie cywilizacji (Rynio, 2014c)*⁴. Według niej dopełnieniem badań w zakresie podmiotów wy-

³ K. Braun, *Kierunki badań Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej...*, s. 27.

⁴ Tamże.

chowania są analizy poświęcone wychowankom, zarówno dzieciom (Rynio, 2015), jak i współczesnej młodzieży, która potrzebuje wzorców i wartości w rzeczywistości przepełnionej konsumpcjonizmem i relatywizmem moralnym (Rynio, 2013)⁵.

Kolejny krąg zainteresowań badawczych Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej związany jest ze środowiskami wychowawczymi oraz wyzwaniem pedagogiki chrześcijańskiej stojącymi wobec nich. *Szczególne miejsce wśród nich zajmuje rodzina. Badania nad rodziną podejmowane były i są z różnych perspektyw: jako szczególnego miejsca integralnego rozwoju i wychowania (Rynio, 2013; 2015; 2018), w którym tkwi potencjał wychowawczy domagający się ciągłego odkrywania (np. Rynio, Braun, Jeziorański, Szewczak, 2017) środowiska, które należy ze wszelkich miar wspierać w wypełnianiu misji wychowania chrześcijańskiego, zwłaszcza dzisiaj, kiedy status rodziny chrześcijańskiej jest na wielu płaszczyznach deprecjonowany*⁶.

Zdaniem przywoływanej wyżej dr K. Braun: *Obok rodziny bardzo ważne zadania mają do wypełnienia instytucjonalne środowiska wychowawcze – przedszkole, szkoła i uniwersytet. Duży wkład w opracowywanie zagadnień dotyczących integralnej pedagogiki przedszkolnej ma pracująca od 2013 r. w Katedrze s. dr hab. Maria Loyola Opiela. W swojej pracy badawczej podjęła się opracowania systemu wychowania przedszkolnego inspirowanego działalnością i nauczaniem bł. Edmunda Bojanowskiego (Opiela, 2013; Rynio, 2016)*⁷.

W związku z potrzebą zachowania ciągłości w wychowaniu, kolejnym zagadnieniem podejmowanym z inicjatywy kierownika katedry jest specyfika szkoły katolickiej. Przygotowując kolejny wykład fakultatywny dosyć szczegółowo opracowałam problematykę szkoły katolickiej, jako uprzywilejowane miejsce ludzkiej nadziei (Rynio, 2009) ze szczególnym uwzględnieniem jej edukacyjnej i wychowawczej funkcji (Rynio, 2005).

Chcąc objąć wszystkie etapy kształcenia, w badaniach Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej pracownicy zadbali, by nie zabrakło także namysłu nad kształceniem uniwersyteckim, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby nieustannej troski o jakość tej edukacji (Rynio, Gawrysiakowa, Budkiewicz, 2008; Braun, Łobacz, Rynio, 2010; Rynio, Skrzyniarz, 2011; Rynio, 2014).

⁵ Tamże.

⁶ Tamże, s. 28.

⁷ Tamże.

Z inicjatywy kierownika katedry, wśród środowisk życia i wychowania człowieka objętych namysłem naukowym, nie zabrakło także środowiska pracy. W tym obszarze w sposób szczególnie badania koncentrowały się wokół wartości pracy, wychowania do pracy i przez pracę oraz doradztwa zawodowego (Jakimiuk, 2013; Rynio, 2013).

Dopełnieniem namysłu nad środowiskami wychowawczymi była i jest analiza wychowania chrześcijańskiego podejmowanego przez ruchy i stowarzyszenia katolickie, organizacje młodzieżowe oraz media (Rynio, 2017). Wśród ruchów katolickich w sposób najbardziej dogłębny prowadzone były i są badania nad specyfiką wychowania do wiary w ruchu Comunion e Liberazione (Rynio, 2001; 2008), Ruchu Oazowym, Opus Dei oraz Focolare. Do organizacji młodzieżowych, których działalność została poddana analizie pod kątem wychowania chrześcijańskiego należy harcerstwo (Petkowicz, 2009; Rynio, 2009) oraz wolontariat (Braun, 2012). Rezultaty tych badań okazały się wielce inspirujące dla współczesnej działalności edukacyjnej i wychowawczej.

Żyjąc we współczesnym świecie nie możemy nie zauważyć, jak bardzo ważnym „środowiskiem”, a właściwie przestrzenią wychowania, ale i jego zagrożeniem, są współczesne media. Z mojej inicjatywy, ale także za sprawą wieloletniej obecności w katedrze dr Doroty Bis, jest to kolejny obszar badań podejmowany przez pracowników i moich doktorantów (Szczerbiński, 2015; Dorota, 2017; Kowalczyk, 2018). Namysł nad mediami jako przestrzenią wychowania przebiega w kilku kierunkach i uwzględnia możliwości, jak też zagrożenia wychowania chrześcijańskiego, tkwiące we współczesnych przekazach medialnych. Media stanowią współczesny środek ewangelizacji, katechizacji i przekazu wartości chrześcijańskich oraz odgrywają fundamentalną rolę w perspektywie edukacji medialnej (Bis, Rynio, 2010).

Zarysowane powyżej środowiska wychowawcze objęte namysłem badawczym pozwalają też zauważyć, że w polu badawczych poszukiwań osób związanych z Katedrą Pedagogiki Chrześcijańskiej jest człowiek widziany na przestrzeni całego życia w środowisku rodzinnym, instytucjach kształcenia, pracy, rozwoju pasji i zainteresowań. Klamrą spinającą te wszystkie obszary była i jest troska o człowieka, jego integralny rozwój i wychowanie w duchu wolności i odpowiedzialności. Potwierdzeniem tego jest moja ostatnia publikacja książkowa poświęcona wychowaniu do odpowiedzialności⁸.

⁸ A. Rynio, *Wychowanie do odpowiedzialności. Studium teorii i praktyki pedagogiki integralnej*, Lublin 2019.

Analizując dotychczasowy dorobek Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej widziany w kategorii procesu wychowania od strony zarówno teorii, jak i praktyki, a w szczególności wychowania chrześcijańskiego, nie można pominąć zagadnienia wartości. W wychowaniu chrześcijańskim występują takie wartości, które są szczególnie ważne i niezbędne w kształtowaniu dojrzałej osobowości, dlatego też namysł nad nimi stanowi kolejny ważny obszar naszych zainteresowań. Do wartości poddawanych analizie należą między innymi: prawda (Filipowicz, 2017), wolność (Rynio, 2006), odpowiedzialność (Rynio, 2011; 2019); miłość miłosierna, (Rynio, 2005), przyjaźń (Konefał, 2011), cierpienie (Rynio, 2006), ubóstwo (Łobacz, 2011), solidarność (Rynio, 2005; 2015); patriotyzm, integralny rozwój, formacja i wychowanie (Rynio, 2012; 2016), osoba i autorytet, integralny rozwój, dzielność życiowa, praca, przedsiębiorczość, przynależność, tożsamość, młodość, kobiecość, ojcostwo, rodzina, szkoła, Kościół, mądrość⁹.

Bardzo szerokim obszarem badań podejmowanym w Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej jest opracowywanie wskazań wychowawczych, czy też systemów wychowawczych, znanych i cenionych teologów, pedagogów i filozofów żyjących w różnych epokach z uwzględnieniem pedagogicznej specyfiki ich nauczania bądź działalności.

Wśród opracowanych sylwetek znalazły się: postaci biblijne, święci i błogosławieni, założyciele zgromadzeń zakonnych i ruchów religijnych, twórcy szkół katolickich i osoby związane z początkami pedagogiki katolickiej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Poniżej, w porządku chronologicznym wymienione zostaną wybrane osoby, których myśl pedagogiczna została opracowana w ramach badań prowadzonych przez pracowników i doktorantów Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej: Św. Paweł jako wzór wychowawcy i nauczyciela (Rynio, 2013); system wychowania bł. Edmunda Bojanowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem przedszkolnej pedagogiki integralnej (Opieła, 2013; 2017; Rynio, 2017); koncepcja szkoły i wychowania młodzieży Cecylii Plater-Zyberkówny (Rynio, Koksa, 2016); koncepcja pedagogiki chrześcijańskiej i pedagogiki uniwersyteckiej Stefana Kunowskiego (Rynio, 2002; Braun, Łobacz, Rynio, 2010; Rynio, 2019); ideały i wzory osobowe w ujęciu O. Jacka Woronieckiego (Rynio, Tomczyk, 2010; Rynio, 2019); koncepcja wychowania młodzieży Kardynała Stefana Wyszyńskiego (Rynio, 1995; 2001; 2008; 2017; 2018); koncepcja integralnego wychowania Karola Wojtyły/św. Jana Pawła II (Rynio, 2004; 2006; 2007; 2008; 2009; 2015; 2016); koncep-

cje Benedykta XVI (Rynio, 2014; 2019) i Papieża Franciszka (Rynio, 2017; 2019); chrześcijańska pedagogia nadziei ks. Mieczysława Brzozowskiego (Rynio, 2001; 2005; 2006; 2013) i ks. Luigię Giussanigo (Rynio, 2001; 2005; 2006; 2007; 2009; 2014); wkład Teresy Kukołowicz w teorię wychowania (Rynio, 2018) i wychowanie religijno-moralne (Rynio, 1999); pedagogika rodziny oraz koncepcja dziecka i dzieciństwa według ks. Józefa Wilka, Janusza Korczaka, św. Jana Pawła II (Rynio, 2006; Rynio, 2014; Janiak, Rynio, 2014; Rynio 2015); wychowanie do prawdy w nauczaniu Wojciecha Chudego (Rynio, 2008; 2009; Filipowicz, 2017; Rynio, 2013; 2018); wychowanie do dzielności życiowej w ujęciu Wolfganga Brezinki (Szewczak, 2015)¹⁰; system wychowawczy Jadwigi Zamoyskiej (Rynio, 1996), s. Barbary Żulińskiej, św. Jana Bosko (Rynio, 2019), bł. Bronisława Markiewicza, Franciszka de Hovrea, bł. Jerzego Popiełuszki (Rynio, 2015), ks. Czesława Wali (Rynio, 2013); czy działalność światowej sławy kompozytora prof. Andrzeja Nikodemowicza (Rynio, 2017)¹¹.

Odnosząc się do faktu, iż pedagogika chrześcijańska będąca przedmiotem naszych szczególnych zainteresowań jest nauką, która ma ścisły związek z praktyką pedagogiczną, warto zwrócić także uwagę na ten poziom badań pracowników katedry, jaki związany jest i szczególnie służy praktyce pedagogicznej. Niewątpliwie obszarem badań, który ma ścisły związek z praktyką pedagogiczną jest moja wieloletnia analiza spuścizny Karola Wojtyły/św. Jana Pawła II pod kątem wychowania. Prowadząc te badania współpracuję ze szkołami im. Jana Pawła II. Od roku 2011 pełniłam, i dalej pełnię, funkcję przewodniczącej Ogólnopolskiej Komisji Konkursu Wiedzy o czasach i osobie Karola Wojtyły – Jana Pawła II dla młodzieży pt. „Papież Słowian”.

Do badań na poziomie praktycznym można zaliczyć także badania poszczególnych współpracowników katedry zgodne z ich zainteresowaniami, w tym badania dr Katarzyny Braun nad wychowaniem prospołecznym i przygotowywanie dla szkół programów wychowawczych opartych na zaangażowaniu w wolontariat.

Przedstawione powyżej pola i kierunki badań jednoznacznie pokazują, że w Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej badania mają charakter nowatorski i uniwersalny. Prowadzone są w bardzo szerokim zakresie, począwszy od zagadnień metateoretycznych sytuujących pedagogikę chrześcijańską w systemie nauk, poprzez bardzo szeroko-

⁹ K. Baraun, *Kierunki badań Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej...*, s. 29.

¹⁰ K. Baraun, *Kierunki badań Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej...*, s. 30.

¹¹ Tamże.

ki obszar badań teoretycznych, a skończywszy na współpracy nauki z praktyką pedagogiczną.

Z dokonanych analiz wynika, że opisany dorobek w przeważającej mierze daje się wyraźnie usytuować w teorii wychowania i pedagogice chrześcijańskiej, jakkolwiek nie brak odniesień do pedagogiki szkolnej, pedagogiki szkoły wyższej, biografistyki oraz pedeutologii. Można oczywiście zauważyć występujące korelacje poruszanych problemów pedagogicznych z psychopedagogiką (stanowiącą kwestie formowania dojrzałej osobowości itp.), czy też bezpośrednio z lansowanymi tezami antropologicznymi oraz aksjologią pedagogiczną.

Opisane kierunki prowadzonych w katedrze badań znajdują potwierdzenie w prowadzonych przez byłych i obecnych pracowników oraz doktorantów zajęciach dydaktycznych, jak również świadczą o tym ich liczne artykuły naukowe zamieszczone w rodzimych i obcojęzycznych periodykach naukowych, rozdziały w recenzowanych wieloautorских monografiach naukowych, autorskie monografie tematyczne, redagowane i współredagowane publikacje książkowe, hasła w słownikach i leksykonach, jak również publikacje popularno-naukowe.

Kierunki prowadzonych w katedrze badań potwierdza też problematyka podejmowana na poszczególnych seminariach. Historycznie rzecz ujmując pracownicy katedry prowadzili pięć seminariów licencjackich z: „Organizacji społecznych i „wolontariatu” (dr K. Braun); „Pedagogiki społeczno-aksjologicznej” (dr M. Łobacz); „Doradztwa i kształcenia zawodowego” (dr B. Jakimiuk); „Edukacji medialnej” (dr D. Bis); „Pedagogiki przedszkolnej” (s. dr hab. M. L. Opiela); i cztery seminaria magisterskie z: „Pedagogiki medialnej” (dr D. Bis); „Pedagogiki chrześcijańskiej i społecznej” (na e-pedagogice, dr M. Łobacz); „Pedagogiki chrześcijańskiej” (dr hab. A. Rynio); „Pedagogiki przedszkolnej i opieki nad dzieckiem” (s. dr hab. M. L. Opiela); oraz dwa doktoranckie z: „Pedagogiki chrześcijańskiej” (dr hab. A. Rynio); „Pedagogiki przedszkolnej i opieki nad dzieckiem” (s. dr hab. M. L. Opiela).

Aktualnie powstające, jak też powstałe już na seminariach prace, mają charakter empiryczny lub teoretyczno-analityczny. Studenci posługując się metodami jakościowymi i ilościowymi włączają się w badania prowadzone w ramach Instytutu Pedagogiki KUL, a szczególnie Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej.

W roku akademickim 2019/2020 pracownicy katedry prowadzili trzy seminaria magisterskie: „Wychowanie integralne. Teoria i praktyka” (dr hab. A. Rynio); „Teoria i praktyka integralnego wychowania” (e-pedagogika, dr hab. A. Rynio); „Pedagogika przedszkola i opieka

nad dzieckiem” (s. dr hab. M. L. Opiela); i wspomniane już powyżej dwa seminarium doktoranckie.

Do 2014 r. pracownicy katedry prowadzili autorsko opracowaną specjalność: „Doradztwo zawodowe i edukacja medialna” I i II stopień oraz dwie edycje studiów podyplomowych, z których czynna pozostaje jedynie edycja lubelska: „Podyplomowe studia w zakresie przygotowania pedagogicznego” kierowane przez dr. K. Braun i analityczne w Ostrołęce, kierowane przez Dorotę Bis.

3. Główne publikacje pracowników Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej KUL

W poniższym wykazie świadomie pomijam liczne artykuły, sprawozdania i recenzje. Ograniczam się jedynie do przywołania wybranych tytułów książek. Wśród publikacji książkowych pracowników katedry na szczególną uwagę zasługują: A. Rynio, „Wychowanie młodzieży w nauczaniu Kardynała Stefana Wyszyńskiego” (RW – KUL), Lublin 1995, ss. 338, wyd. I i wyd. II poprawione z indeksem osobowym (RW – KUL), Lublin 2001, ss. 340; A. Rynio, „Integralne wychowanie w myśli Jana Pawła II” (Wyd. KUL), Lublin 2004, ss. 477; A. Rynio, „Wychowanie do odpowiedzialności. Studium teorii i praktyki pedagogiki integralnej” (Wyd. KUL), Lublin 2019, ss. 563; „Pedagogika Katolicka. Zagadnienia wybrane”, red. A. Rynio (Fundacja Uniwersytecka Fili Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego), Stalowa Wola 1993, ss. 441; „Wychowanie człowieka otwartego. Rola *Zmysłu religijnego* w kształtowaniu osoby”, red. A. Rynio, (Jedność), Kielce 2001, ss. 324 +14; „W trosce o integralne wychowanie”, red. M. Nowak, T. Ożóg, A. Rynio (Wyd. KUL), Lublin 2003, ss. 564; „Solidarność w nauczaniu Jana Pawła II. Wybór tekstów”, wyboru dokonała A. Rynio (Wyd. Fund. Servire Veritati IEN), Lublin 2005, ss.203; „Zawsze miał nadzieję. Ks. Mieczysław Brzozowski – świadectwa i wspomnienia”, wyd. 2 (rozs.), red. A. Rynio (Kościół Rektoralny pw. Wniebowzięcia NMP Zwycięskiej), Lublin 2006, ss. 403; „Wychowanie chrześcijańskie. Między tradycją a współczesnością”, red. A. Rynio (Wyd. KUL), Lublin 2007, ss. 1152; „Edukacja w ramach strategii lizbońskiej”, wybór dok./red. D. Bis, I. Szewczak (Wyd. KUL), Lublin 2007; ss. 220; „Bogactwo młodości wyzwaniem dla wychowawców XXI w.”, red. A. Rynio, K. Stępień (Fundacja Servire Veritati Instytutu Edukacji Narodowej, Wyd. KUL), Lublin 2010, ss. 230; „Szkolnictwo i kształcenie zawodowe – wybrane aspekty”, red. D. Bis, J. Ryś (Wyd.

Studio Format), Lublin 2010, ss. 395; „Bezpieczna młodość”, red. A. Rynio, E. Juško, (Zakłady graficzne „Drukarz” Sp. z o.o.), Tarnów 2011, ss. 320; „Wychowanie wobec współczesnych przemian społeczno-kulturowych”, red. D. Bis, E. Smółka, R. Skrzyński (Wyd. KUL), Lublin 2012, ss. 368; S. Maria Opiela, „Integralna pedagogika przedszkolna w systemie wychowania Edmunda Bojanowskiego. Kontynuacja i zmiana” (Wyd. KUL), ss. 448; „Wychowanie chrześcijańskie metodą harcerską”, red. A. Petkiewicz (Wyd. KUL), Lublin 2009, ss. 417; „Bogu i Ojczyźnie. Katolicki Uniwersytet Lubelski w wypowiedziach Prymasów Polski”, red. i wybór A. Rynio, J. Gawrysiak, M. Budkiewicz (Wyd. KUL), Lublin 2008, ss. 447; „Media w wychowaniu chrześcijańskim”, red. D. Bis, A. Rynio (Wyd. KUL), Lublin 2010, ss. 775; „Wczoraj, dziś i jutro pedagogiki uniwersyteckiej w świetle twórczości Stefana Kunowskiego”, red. K. Braun, M. Łobacz, A. Rynio (Wyd. KUL), Lublin 2010, ss. 540; „Bogactwo młodości wyzwaniem dla wychowawców XXI w.”, red. A. Rynio, K. Stępień, (Fundacja Servire Veritati Instytutu Edukacji Narodowej, Wyd. KUL), Lublin 2010, ss. 230; „Pedagogika na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Historia i współczesność”, red. A. Rynio, R. Skrzyński (Jedność), Lublin 2011, ss. 269; „Religijno-moralny wymiar rozwoju i wychowania osoby”, red. A. Rynio, K. Braun, A. Lenzion, D. Opozda (Wyd. KUL), Lublin 2012, ss. 448; „Social and Educational Support in Life-Long Human Development”, editors: E. Domagała-Zyśk, D. Bis, A. Rynio (Wyd. KUL), Lublin 2012, ss. 199; „Rodzina przestrzenią rozwoju osoby”, red. A. Rynio, ks. M. Jeziorański, D. Opozda, S. Konefał (TN KUL), Lublin 2012, ss. 377; „Wychowanie wobec współczesnych przemian społeczno-kulturowych”, red. D. Bis, E. Smółka, R. Skrzyński (Wyd. KUL), Lublin 2012, ss. 368; „Wychowanie a cywilizacja uzależnień i agresji”, red. A. Rynio, K. Stępień (Fundacja Servire Veritati Instytutu Edukacji Narodowej, Wyd. KUL), Lublin 2014, ss. 403; „Głos z eremu. Książki Infułat Czesław Wala”, red. A. Rynio (Wyd. Ikona), Szydłówek 2013 ss. 152; „Obrońca Prawdy”, koordynator projektu A. Tchorzewska, A. Rynio, zebranie i przygot. do druku mat. pokonferencyjnych „Błogosławiony ks. Jerzy Popiełuszko obrońca Prawdy o człowieku z dnia 14 kwietnia 2015 r.” (Fundacja Niepodległości), Lublin 2015, s. 101-248; „Opowiem wam o swojej pasji – słowem, obrazem, dźwiękiem...”, red. D. Bis, K. Braun, M. Jeziorański, „Zeszyty Naukowe Forum Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN”, (Wyd. Academicum) Lublin 2015, z. 19, ss. 421; „Społeczna potrzeba pamięci. Osoba i dzieło Kardynała Ste-

fana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia”, red. A. Rynio, M. Parzyszek (TN KUL), Lublin 2017, ss. 380¹².

Niewątpliwym dopełnieniem przywołanych wyżej tytułów są publikacje w ramach powołanej do istnienia w roku 2011 serii: „Biblioteka Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej”. W serii tej ukazało się już 17 tomów, z których znaczną część stanowią prace doktorantów wydawane jako monografie podoktorskie: M. Łobacz, „Wartość ubóstwa w urzeczywistnianiu się osoby” (Wyd. KUL), Lublin 2011, ss. 227 – nr 1; K. Braun, „Wolontariat – młodość – wychowanie” (Wyd. KUL), Lublin 2012, ss. 267 – nr 2; M. Parzyszek, „Rodzina w nauczaniu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Aspekt pedagogiczny” (Wyd. KUL), Lublin 2012, ss. 267 – nr 3; E. Świdrak, „Świadomość wychowawcza we współczesnej rodzinie” (Wyd. KUL), Lublin 2013, ss. 205 – nr 4; ks. dr M. Jeziorański, „Bł. Jana Pawła II koncepcja wychowania małżonków”, (Wyd. KUL), Lublin 2013, ss. 291 – nr 5; „Dziedzictwo myśli pedagogicznej Edmunda Bojanowskiego we współczesnej edukacji w Polsce i na świecie”, red. M. Opiela (Wyd. KUL), Lublin 2014 – nr 6; „Wychowanie integralne w teorii i praktyce Pedagogicznej”, red. s. L. Opiela, D. Bis (Wyd. KUL), Lublin 2013, ss. 302 – nr 7; „Rodzina miejscem integralnego rozwoju i wychowania”, red. D. Opozda, S. Maria Loyola Opiela, D. Bis, E. Świdrak (Wydawnictwo Episteme), Lublin 2015 – nr 8; „Obudzić (nie)odkryty potencjał małżeństwa i rodziny”, red. A. Rynio, K. Braun, M. Jeziorański, I. Szewczak. (Wydawnictwo Episteme), Lublin 2015 – nr 9; A. Sowińska, „Innowacje w edukacji języka angielskiego w liceach ogólnokształcących w świetle teorii szkoły twórczej” (Wydawnictwo Episteme), Lublin 2016 – nr 10; „Kompedium edukacyjne Edmunda Bojanowskiego”, red. s. M. L. Opiela, (Wydawnictwo Episteme), Lublin 2016 – nr 11; E. Balcer, „Samowychowanie w ujęciu wybranych autorów XX wieku”, (TN KUL), Lublin 2017 – nr 12; M. Filipowicz, „Wychowanie do prawdy, Rozważania wokół myśli Wojciecha Chudego”, (Wyd. KUL), Lublin 2017 – nr 13; „W kręgu integralnego wychowania. Refleksja teologiczno-pedagogiczna”, red. s. Maria Loyola Opiela, Katarzyna Braun (Wydawnictwo Werset), Lublin 2017 – nr 14; „Społeczna potrzeba pamięci. Osoba i dzieło Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia” (TN KUL), red. A. Rynio, M. Parzyszek, Lublin 2017 – nr 15; „Nieoceniona wartość osoby. 25 lat wspólnoty Wiara

¹² Por. A. Rynio, *Katedra Pedagogiki Chrześcijańskiej, [w:] Instytut Pedagogiki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w Lublinie. Księga Jubileuszowa*, red. ks. M. Nowak, Lublin 2018, s. 122-123.

i światło w Bochni”, red. ks. Andrzej Jasnos, s. Maria Loyola Opiela (Wydawnictwo Werset), Lublin 2018 – nr 16; A. Rynio, „Wychowanie do odpowiedzialności. Studium teorii i praktyki pedagogiki integralnej” (Wyd. KUL), Lublin 2019 – nr 17.

Warto zauważyć, iż dotychczasowe tomy serii zasadniczo dotyczą czterech obszarów tematycznych: 1) wychowania integralnego („Wychowanie integralne w edukacji katolickiej: idee – twórcy – instytucje”; „Wychowanie integralne w teorii i praktyce pedagogicznej”; „Wychowanie do odpowiedzialności. Teoria i praktyka pedagogiki integralnej”); 2) małżeństwa i rodziny – jako szczególnych środowisk wychowania chrześcijańskiego („Świadomość wychowawcza we współczesnej rodzinie”; „Obudzić (nie)odkryty potencjał małżeństwa i rodziny”; „Rodzina miejscem integralnego rozwoju i wychowania”; „Rodzina w nauczaniu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Aspekt pedagogiczny”; „Świadomość wychowawcza we współczesnej rodzinie”); 3) koncepcji wychowawczych świętych i błogosławionych pedagogów katolickich („Bł. Jana Pawła II koncepcja wychowania małżonków”; „Kompendium edukacyjne Edmunda Bojanowskiego”; „Samowychowanie w ujęciu wybranych autorów XX wieku”; „Społeczna potrzeba pamięci. Osoba i dzieło Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia”); 4) zagadnień szczegółowych związanych z pozarodzinnymi środowiskami wychowawczymi i metodyką wychowania chrześcijańskiego („Wychowanie do prawdy. Rozważania wokół myśli Wojciecha Chudego”; „Wolontariat – młodzież – wychowanie”; „Wartość ubóstwa w urzeczywistnianiu się osoby”; „Innowacje w edukacji języka angielskiego w liceach ogólnokształcących w świetle teorii szkoły twórczej”).

Należy mieć nadzieję, że zmiany w zakresie finansowania wydawnictw pozwolą na kontynuowanie tej serii.

4. Najbardziej znaczące konferencje i działalność naukowa katedry

Podejmowane w Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej obszary badań znajdują swoje odzwierciedlenie w organizowanych sympozjach, seminariach i konferencjach naukowych. Najważniejsze z nich to: Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wychowanie człowieka otwartego. Rola *Zmysłu religijnego* Ks. L. Giussaniego w kształtowaniu osoby” (2000 r.); Międzynarodowa Konferencja „Wychowanie chrześcijańskie wobec wyzwań współczesności” (2006 r.); Między-

narodowe Sympozjum „Wychowanie chrześcijańskie metodą harcerską” (2007 r.); Konferencja Międzynarodowa „Media w wychowaniu chrześcijańskim” (2008 r.); Ogólnopolska konferencja dla nauczycieli i wychowawców „Bogactwo młodości wyzwaniem dla wychowawców XXI” (2009 r.); Ogólnopolska konferencja „Wczoraj dziś i jutro pedagogiki uniwersyteckiej w świetle twórczości profesora Stefana Kunowskiego” (2009 r.); Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Pedagogiczna wielowymiarowość rozwoju: Jednostka – przestrzeń społeczna – instytucja” (2011 r.); Ogólnopolska Konferencja „Szkoła wobec ideologizacji i instrumentalizacji wychowania” (2014 r.); Międzynarodowa Konferencja „Obudzić (nie)odkryty potencjał małżeństwa i rodziny. Rodzina pyta i odpowiada” (2015 r.); Ogólnopolskie sympozjum „Wychowanie integralne dziecka w rodzinie i przedszkolu katolickim” (2015 r.); Ogólnopolska konferencja „Perły polskiej myśli edukacyjnej. Nowe źródła do poznania myśli i dzieła Edmunda Bojanowskiego” (2017 r.); Sympozjum „Wychowanie integralne dziecka w rodzinie i przedszkolu katolickim”; Ogólnopolska Konferencja „Potrzeba pamięci osoby i dzieła Prymasa Tysiąclecia Kard. Stefana Wyszyńskiego” (2017 r.); Ogólnopolska konferencja „KUL w hołdzie swojemu rektorowi. Etyczno-pedagogiczne przesłanie O. Jacka Woronieckiego” (2019 r.)¹³.

Ponadto Pracownicy katedry uczestniczą w składaniu projektów badawczych i realizacji projektów uzyskanych. Przykładem może być nadzorowanie przez A. Rynio, koordynowanego w KUL przez dr D. Bis, projektu unijnego nr WND-POKL.0303.02-00-036/08, trwającego od 1 lutego 2009 r. do 31 stycznia 2011 r. pn. „Studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III „Wysoka jakość systemu oświaty”, Działanie 3.3. „Poprawa jakości kształcenia”, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty konkursowe”, współfinansowanego przez UE w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Liderem projektu był Uniwersytet Rzeszowski, a partnerami Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie oraz Combidata Poland sp. z o.o.

Pracownicy katedry biorą też udział w szkoleniach z zakresu sztuki prezentacji oferty naukowej i badawczej. Jedno z nich dotyczyło sztuki negocjacji – „Jak zawrzeć korzystne umowy na przeprowadzenia ba-

¹³ A. Rynio, *Katedra Pedagogiki Chrześcijańskiej...*, s. 124.

dań?”, szkolenie zrealizowano w ramach projektu pn. „Nowoczesne technologie ICT w upowszechnianiu osiągnięć nauki”, współfinansowanego przez UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Szkolenie to odbyło się w dniach od 29 do 30 września 2010 r. Inne szkolenie, w jakim uczestniczyliśmy od 5 marca do 9 kwietnia 2011 r., dotyczyło „Znaczenia badań naukowych i prac B+R dla gospodarki” i zorganizowane było przez KUL w partnerstwie z Centrum Innowacji i Transferu Technologii Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego Sp. z o.o., w ramach projektu pn. „Transfer wiedzy i technologii szansą na gospodarczy rozwój Polski”, współfinansowanego przez UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Pracownicy Katedry niejednokrotnie recenzowali cudze prace naukowe (rec. wydawnicze, książek, artykułów, prac licencjackich, magisterskich i doktorskich) i byli też beneficjentami grantów w ramach prowadzonych badań własnych. Przykładem może być ministerialny grant, jaki uzyskał autorski projekt Aliny Rynio pn. „Integralne wychowanie w myśli Jana Pawła II” (rok 2002/2003). Były też realizowane dwa granty wydawnicze w TN KUL, jak również wewnętrzne granty dofinansowujące publikacje pracowników katedry.

Poszczególne Pracownicy katedry rozwijają swoje zainteresowania i realizują własne projekty badawcze oraz pasje, angażując się w różnorodną działalność rodzinną, powołaniową, prospołeczną i charytatywną¹⁴.

W minionym okresie w Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej z powodzeniem pracowały takie osoby jak: dr Dorota Bis, dr Anna Petkowicz, dr Małgorzata Łobacz i dr Beata Jakimiuk. O ich szczególnych dokonaniach można przeczytać w „Pedagogice na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II”¹⁵, księdze jubileuszowej pt. „Instytut pedagogiki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II”¹⁶, pod naukową redakcją ks. M. Nowaka, czy też „Encyklopedii” wydanej na 100-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie.

¹⁴ Tamże, s. 124-125.

¹⁵ A. Rynio, *Pedagogika na katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Historia i współczesność*, red. A. Rynio, R. Skrzyński, Lublin 2011, s. 101-102, s. 104-106.

¹⁶ *Instytut Pedagogiki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Księga Jubileuszowa*, red. ks. M. Nowak, Lublin 2018.

5. Znaczenie prowadzonych badań

Znaczenie prowadzonych badań i działalność katedry jest trudne do przecenienia i wymaga odrębnego opracowania. Należy je widzieć w kontekście oryginalnego wkładu jaki już został wniesiony przez jej poszczególnych pracowników podejmujących ważne i unikatowe obszary badawcze. Analiza prowadzonych w katedrze badań pozwala wyłonić trzy podstawowe poziomy zainteresowań szeroko rozumianym wychowaniem chrześcijańskim: metateoretyczny, teoretyczny i praktyczny. Poziom metateoretyczny pozwolił dookreślić miejsce pedagogiki chrześcijańskiej w systemie nauk i ukazać jej związki z teologią, filozofią, psychologią, pedagogiką religii i innymi subdyscyplinami pedagogiki. W ramach tych badań dookreślony został przedmiot materialny i formalny pedagogiki chrześcijańskiej. Namysł metateoretyczny pozwolił dookreślić ramy i kierunki badań prowadzonych przez pracowników i doktorantów katedry. Prowadzone w niej badania dotyczą wychowania chrześcijańskiego na przestrzeni całego życia, uwzględniając integralność wszystkich sfer i środowisk wychowania. Pracownicy katedry, opracowując zapomniane koncepcje i tworząc własne programy wychowania, łączą ze sobą tradycje i nieprzemijające wartości z wyzwaniem, jakie niesie ze sobą współczesny świat. Starają się dogłębnie badać tradycje i to co z nich wynika dla człowieka XXI w.

W badaniach pracownicy nie stronią od podejmowania trudnych kwestii takich jak: mądrość życiowa, cierpienie, śmierć, ubóstwo, wolność, odpowiedzialność, świadomość moralna, samowychowanie. Wiele działań i badań katedry ma nachylenie praktyczne promujące model integralnego wychowania osoby. Tak określony przedmiot wskazuje bardzo szerokie możliwości podejmowania badań. Zawiera w sobie zagadnienia związane z analizą procesu wychowania chrześcijańskiego, ideału wychowawcy i wychowanka, metodyki wychowania oraz instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form wychowania chrześcijańskiego.

Ważnym zagadnieniem podejmowanym w tym obszarze są badania poświęcone wychowaniu integralnemu, poczynając od definiowania zjawiska poprzez wskazanie na jego metodyczno-strukturalne elementy, po opracowanie i namysł nad programami wychowania integralnego. Prowadzone badania we wszystkich obszarach znajdują swoje przełożenie w oryginalnej ofercie popularyzującej osiągnięcia (cykle konferencji, seria wydawnicza), ofercie edukacyjnej i dydaktycznej widocznej w obrębie wszystkich form studiowania (I, II i III

stopnia a także nowych kierunków i Międzywydziałowych Interdyscyplinarnych Studiów Doktoranckich itp.).

Znaczenie prowadzonych badań trzeba też rozpatrywać na tle ożywienia współpracy z innymi środkami akademickim w kraju i za granicą, co mogłoby stanowić odrębne opracowanie, a także podejmowania współczesnych wyzwań stojących przed pedagogiką jako taką, a pedagogiką chrześcijańską i katolicką w szczególności.

Wnioski

1. Prowadzone w Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej badania dotyczą wychowania chrześcijańskiego na przestrzeni całego życia. Uwzględniają integralność wszystkich sfer ludzkiego życia, funkcjonowania i środowisk wychowania.
2. Doktoranci i pracownicy katedry opracowując zapomniane koncepcje i tworząc własne programy wychowania łączą ze sobą tradycje i nieprzemijające wartości z wyzwaniami, jakie niesie ze sobą współczesność.
3. Jedni, jak i drudzy starają się dogłębnie badać tradycje i to co z nich wynika dla człowieka XXI w.
4. W prowadzonych badaniach pracownicy nie stronią od podejmowania trudnych kwestii takich jak: mądrość życiowa, cierpienie, śmierć, ubóstwo, wolność, odpowiedzialność, świadomość moralna, samowychowanie, czy dzielność życiowa.
5. Wiele działań i badań katedry ma nachylenie praktyczne, promujące model integralnego wychowania osoby.
6. Jakkolwiek opisane dokonania odsłaniają wielość wymiernych działań i osiągnięć Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej, to w żaden sposób nie wyczerpują całego bogactwa blisko piętnastu lat pracy, dających sposobność wielorakiego zaangażowania się tych, którzy tworzyli i dalej jeszcze tworzą tę osobliwą i jedyną w swoim rodzaju historię.
7. Pracownicy katedry, odsłaniając wartość i uniwersalność wychowania chrześcijańskiego, ukazują jego bogactwo i zapomniany splendor.
8. Za jego wartością przemawia fakt, iż wychowanie to jest nie tylko atrakcyjne, ale i integralne w wymiarach, zdecydowane jako gest i bardzo konkretne, uwzględniające zarówno kondycję wychowywanych i wychowujących, jak też okoliczności oraz wartości, które pozwalają trwać na całą wieczność.

W tym miejscu, za ten trud wspólnej drogi, pragnę serdecznie podziękować zarówno władzom uczelni, władzom Wydziału Nauk Społecznych i Instytutu Pedagogiki, jak i moim bliskim współpracownikom, wypromowanym w katedrze doktorom, doktorantom, jak i studentom.

Zainteresowanych szczegółowym opisem dydaktycznych dokonań Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej odsyłam do specjalnego wydania „Roczników Pedagogicznych” tom 10 (46), nr 1 z 2018 r. (DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rped.2018.10.1-1>). Opisu tego dokonali koledzy, współpracownicy i wychowankowie, za co jestem im bardzo wdzięczna. Było to związane z jubileuszem 35-lecia mojej pracy w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w Lublinie.

dr hab. Alina Rynio – z wykształcenia teolog, psycholog i pedagog. Specjalizuje się w zakresie teorii wychowania. Głównym polem jej poszukiwań jest analiza rozumienia celów wychowania w pedagogice religijno-moralnej, jak również rozwijanie teorii wychowania, pedagogiki chrześcijańskiej i pedagogii wybranych ruchów i stowarzyszeń katolickich. Odczytując pedagogiczne przesłanie myślicieli tej miary co Kardynał Stefan Wyszyński, św. Jan Paweł II, czy też ks. Luigi Giussani, zajmuje się poszukiwaniem adekwatnych do współczesności form i sposobów kształtowania osobowości dojrzałej, wolnej i odpowiedzialnej.